

PROGRAMA

Dates: 1, 2 i 3
d'octubre de 2010
Lloc: Sala d'actes de
l'ajuntament d'Alins
(Pallars Sobirà)

DIVENDRES, 1 D'OCTUBRE DE 2010

L'exploració del ferro als Pirineus i la seva incidència en els canvis de la biodiversitat i l'estructura del paisatge forestal de l'alta muntanya

9.30h Benvinguda i presentació a càrrec de:

- **Sr. Josep Poch i Carmaniu**, alcalde d'Alins.
- **Sr. Oscar Augé**, delegat a l'Alt Pirineu i Aran del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.
- **Sra. Àngels Paneque**, directora del Centre de les Planes de Son, de l'Obra Social de Caixa Catalunya.

9.45h Bloc 1. L'exploració del ferro en època antiga. El ferro abans de les fargues hidràuliques.

Moderador:

- **Sr. Manuel Rueda** sotsdirector general de Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic, del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya

Ponents:

- **Sra. Carme Rovira**: *La producció de ferro en època ibèrica i romana a Catalunya*. Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- **Sr. Florian Téreygeol i Jürgen Heckes**: *Le site de Castel-Minier, Aulus-les-Bains*. Arqueòlegs.
- **Sr. Ermengol Gassiot**: *La producció de ferro a la protohistòria i època romana al Pallars Sobirà*. Universitat Autònoma de Barcelona.

11.30h Bloc 2. L'exploració del ferro en època medieval i moderna (la farga catalana).

Moderador:

- **Sr. Josep Maria Bringué**, historiador

Ponents:

- **Sr. Salvador J. Rovira**: *Els Castellarnau, senyors del ferro*. Universitat Rovira i Virgili, Tarragona.
- **Sr. Carlos Mas**: *Història de la farga catalana*. Doctor i catedràtic d'història de secundària.
- **Sr. Olivier Codina**: *La Farga Rossell de la Massana*. Director general del Patrimoni Cultural d'Andorra.
- **Sra. Catherine Jacquart-Maissant**: *Les exploitations minières de haute Ariège; mines de Rancié à Sem, Vallée de Vicdessos, Ariège*. PNRPA.

13.30h Salutació del **Sr. Francesc Baltasar i Albesa**, Hble. Conseller del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, acompanyat de:

- **Sra. Núria Buenaventura**, directora general del Medi Natural, del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.
- **Il·lm. Sr. Josep Poch**, alcalde d'Alins.
- **Il·lm. Sr. Xavier Ribera**, president del Consell Comarcal del Pallars Sobirà.

14.00h Dinar.

16.30h Bloc 3. L'impacte de la producció de ferro en el paisatge.

Moderador:

- **Sr. Jordi Palau**, director del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Ponents:

- **Sr. Albert Pélachs i Raquel Cunill**: *Les modificacions del bosc de Virós i àrees properes associades a la producció de ferro*. Grup de Recerca en Àrees de Muntanya i Paisatge. Universitat Autònoma de Barcelona.
- **Sr. Josep M^a. Mata**: *Les mines i els minerals explotats a la Vall Ferrera*. Universitat Politècnica de Catalunya.
- **Sr. Lluís Camarero**: *L'impacte de la producció metal·lúrgica en època romana en els medis d'alta muntanya dels Pirineus*. CSIC-Blanes.

18.00h Passi d'un documental sobre la farga, a càrrec de Pere Molera, químic. Universitat de Barcelona.

DISSABTE, 2 D'OCTUBRE DE 2010

(*Durant tot el dia tindrà lloc la I Fira del Ferro Pirinenc)

La valorització patrimonial i turística del ferro com a element de desenvolupament local.

11.00h Benvinguda i presentació a càrrec de:

- **Sr. Josep Poch i Carmaniu**, alcalde d'Alins.
- **Sr. Arcadi Castilló**, director de l'Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran.
- **Sr. Moisés González**, director dels Serveis Territorials a l'Alt Pirineu i Aran del Departament d'Innovació, Universitat i Empresa de la Generalitat de Catalunya.

Presentació dels ponents:

- **Sr. Xavier Català**, gerent del Ceder Pallars-Ribagorça. Programa Leader.

11.15h ■ **Sr. Aurelio González**: *El hierro como dinamizador turístico. La experiencia de Lenbur*. Fundación Lenbur (Legazpia Natura eta Burdina). Legazpi, Naturaleza y Hierro).

11.45h ■ **Sr. Pascal Alard**: *Les Forges de Pyrène de Montgailhard*. Responsable des Service d'Exploitation des sites touristiques de l'Ariège.

12.15h ■ **Sr. Abel Fortó**: *El projecte europeu de La ruta del ferro als Pirineus*. Patrimoni Cultural d'Andorra.

12.45h ■ **Sra. Montserrat Barniol**: *La Fira d'Alpens. Promoció i dinamització d'un poble a partir de l'artesanía del ferro*. Alcaldessa d'Alpens.

13.00h Debat.

14.00h Dinar.

16.30h Taula rodona. El ferro a la vall Ferrera, Patrimoni, turisme i desenvolupament local.

Moderador:

- **Sr. Jordi Abella**, director de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu.
- **Sr. Eusebi Casanellas**, director del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya. Generalitat de Catalunya.
- **Sr. Feliu Vinyals**, secretari de l'Associació pel patrimoni de la Vall Ferrera.
- **Sra. Rosa Serra**, Transversal produccions culturals.
- **Sr. Lluís Llobet**, Centre d'Art i Natura de Farrera.
- **Sr. Montse Juvany**, Hotel Vall Ferrera. Àreu.
- **Sra. Verònica Rapalino**, tècnica de cultura del Consell Comarcal del Pallars Sobirà.

18.00h Cloenda a càrrec del **Sr. Jaume Font**, sotsdirector de Turisme del Departament d'Innovació, Universitat i Empresa de la Generalitat de Catalunya.

DIUMENGE, 3 D'OCTUBRE DE 2010

11.00h Presentació de l'itinerari de Costa de Meners al Bosc de Virós.

Itinerari interpretatiu que uneix diversos elements arqueològics relacionats amb l'exploració del ferro de diferents èpoques, alguns amb una antiguitat de 1.600 anys, que es localitzen en aquesta gran massa forestal de més de 1.000 ha i que forma part del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Inscripció:

La inscripció és gratuïta. Podeu trucar o enviar un e-mail a:
Ecomuseu de les valls d'Àneu
C/ del Camp, 22-24
25580 Esterri d'Àneu
Tel. 973 626 436
ecomuseu@ecomuseu.com

EL FERRO I EL BOSC són dos recursos naturals que han estat elements de desenvolupament econòmic des de ben antic al Pirineu. L'època daurada de les fargues pirinenques ja fa temps que va passar, i l'aprofitament forestal tradicional pateix actualment els efectes de la realitat globalitzant en la qual vivim.

La vall Ferrera és una de les valls més emblemàtiques del Parc Natural de l'Alt Pirineu i la seva història s'ha forjat amb el ferro de les seves muntanyes i la fusta del seus boscos. En concret, del *Bosc de Virós*, una imponent massa forestal de més de 1.000 ha amb un increïble valor mediambiental, econòmic, i també cultural, d'on s'extreia el carbó i el mineral de ferro que, sens dubte, va donar nom a aquesta vall.

Boscos de ferro és un projecte impulsat pel Parc Natural de l'Alt Pirineu, conjuntament amb diferents institucions i entitats del territori,

que vol unir l'àmbit de la recerca i el coneixement amb l'acció territorial i el desenvolupament econòmic i social de la vall Ferrera. A partir de la posada en valor dels recursos patrimonials relacionats amb la explotació històrica del ferro i els canvis produïts per aquesta activitat en el paisatge forestal, volem que aquests dos elements, el ferro i el bosc, puguin tornar a tenir de nou un protagonisme en el futur d'aquesta vall, incidint en el seu potencial turístic i social.

Us proposem un seguit d'activitats per conèixer, promocionar i activar aquest territori. En aquest sentit, us convidem a participar en les **Primeres Jornades de Recerca i Desenvolupament de la Vall Ferrera** que tindran lloc els propers 1, 2 i 3 d'octubre de 2010.

Aquestes jornades s'estructuren a partir de dues sessions. La primera, més de caire científic, pretén reunir diversos estudiosos del ferro i el paisatge des d'una perspectiva històrica per plantejar un primer estat de la qüestió sobre aquest tema en aquesta zona. I la segona, on l'objectiu és encetar el debat sobre quin potencial turístic i de desenvolupament pot tenir actualment el ferro com a recurs turístic a la vall Ferrera, com crear productes potents al seu voltant i, sobretot, iniciar processos d'implicació i col·laboració entre el sector públic i privat del territori.

Per acompanyar aquestes sessions i donar-los un caire més divulgatiu es presenta també, el dia 2 d'octubre, la primera edició de la Fira del Ferro Pirinenc. En aquesta mostra es podran veure demostracions, trobar productes artesans relacionats amb el ferro i visitar alguns espais històrics relacionats amb els antics oficis metal·lúrgics de la vall.

Tot plegat, una completa proposta d'activitats que ens poden ajudar a entendre la força i la potència que té el nostre patrimoni natural i cultural per plantejar-nos el futur de la vall Ferrera i del Pirineu. **Us hi esperem!**

ORGANITZA

Ajuntament d'Alins

IDAPA
Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
Institut entitat Desenvolupament e ara Promoció de l'Alt Pirineu e Aran

COL·LABORA

Universitat Autònoma de Barcelona

Govern d'Andorra

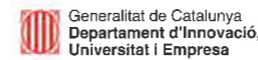
CENTRE D'ART I NATURA
FERRERA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

Parc natural regional Pyrénées Arégoises

Generalitat de Catalunya Departament d'Innovació, Universitat i Empresa

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura i Mitjans d'Informació

CONSELL COMARCAL DEL PALLARS SOBIRÀ

PATROCINA

CAIXA CATALUNYA OBRA SOCIAL

BOSCOS DE FERRO

LES JORNADES DE RECERCA I
DESVOLUPAMENT DE LA
VALL FERRERA

IA FIRA DEL FERRO PIRINENC
ALINS 1-2-3 OCTUBRE 2010

Parc Natural de l'Alt Pirineu

Generalitat de Catalunya Departament de Medi Ambient i Habitatge